

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségénél, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beiktatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, február 14. 1860.

7. szám.

Harmadik évi folyam.

Az úrbéri birtok maximuma.

Majdnem minden jogtudományi írónk és politikusunk emelt már szót a paraszttelkek feldarabolása ellen, vagyis az úrbéri birtok minimumának meghatározása, illetőleg miután ezen minimum az 1836. évi V. törvénycik 4-ik §-a által egy negyed telkekre már meghatározott, annak fenntartása mellett, leginkább azon oknál fogva, mert ha a birtok oly kicsire darabolatik, hogy az tulajdonosának és családjának eltartására elégtelen, annak birtokosa a földtulajdonán elébb utóbb tud adni, és más kenyérkeresetet választani, vagyis többnyire napszámosnak állani kénytelen, ki államgazdasági kitétellet proletáriusnak vagyis olyan embernek nevezetik, kinek gyermekein és testi erején kívül semmi tulajdona sincsen.

Ezen proletár osztály természetesen annál veszélyesebb az államra nézve, minél nagyobb annak száma, mert veszteni valója nem lévén, a fenállónak felforgatására könnyen birható, mit sem kockáztatván, sőt ellenkezőleg a nem ismert új állapotoktól sorsa javulását reménylven; — és minthogy Frankhonban a parasztföldek feldarabolása nem csak megtiltva nines; de korlátlanul szabad és a legapróbb részletekig megistörtént, azért oly nagy ott a proletárok száma és azért oly könnyű ott a mindenkori állapot megváltoztatására millió embert megnyerni.

De a mily veszélyes az ingatlan vagyon szerfeletti eldarabolása, szintoly kártékony annak kevés egyeseknél tulságos felhalmozása, mert minden egyes gazdag ember száz és több szegény ember nyomorán szerzheti csak gazdagságát és így nagy vagyonnak kevés egyesek kezeikbeni felhalmozása ugyan azon eredményt szüli, mit a föld végtelen feldarabolása, t. i. a szegénység szaporodását; továbbá azon kevés egyes könnyen veszélyessé válhat gazdagsága által az álladalomra, de nyomást is gyakorolhat a körülette s töle élő sok szegényre; s ez az oka, hogy minden figyelmes törvényhozás a föld feldarabolásának minimumát felállitva, maximumot is határozott, melyen túl terjeszkedni nem szabad.

A minimum és maximum közti szoros viszonyosság nem is kerülte ki hazánk törvényhozásának érdemlett figyelmét, és egész törvénykezési rendszerünkkel összhangzólag a nemesi birtokra nézve maximum és minimum tekintetében teljes korlátlanóságot engedve, a pa-

raszt vagy ezelőtt úrbéri telkekre nézve, a minimum mellett maximumot is határozott, — az 1836. évi IV. törvénycik 10.§-ában azt rendelvén, hogy számos telkeknek kevés kézbe jutásából kár ne következzen, a legnagyobb mennyiség, melyen felül ugyanazon egy vevőnek egy községben úrbéri telkeket szerezni nem szabad, oly módon állapittatik meg; hogy azon helyekben, hol az úrbéri birtok 40 egész jobbágy telki állományt felül nem halad, csak egy egész telket, hol pedig az egész úrbéri telkek mennyisége ezen számot felülhaladja, ott, jelesül 40 telektől fogva, berekesztőleg 80-ig két telket, 80-tól fogva 120-ig három telket, s végre a mely helyeken az egész úrbéri telkek mennyisége az utóbb érintett számon túl megy, ott négy, és nem több egész telket vehet meg ugyan azon egy személy. Mind a mellett ezen maximum épentartásáról írónk és politikusaink mélyen hallgatnak, holott nézetünk szerint ez szintoly szükséges és kívánatos, mint a minimum fenntartása; sőt egyik a másiknak kiegészítője; — és azért miután a paraszttelkek feldarabolását megszorító törvényeknek fenntartását a mostani kormányunk is ismételve hirdeté, némileg fenn is tartja, de a maximumot meghatározó törvény említett rendelete nálunk csak 1848-ig tartatott meg pontosan; azóta azonban jelesen legujabb időben, midőn t. i. a tagosítás mind inkább valószínűvé válik (mert eddigelő egyetlen egy község határa sem tagosittatván, csak valószínűségről lehet szó, és nem bizonyosságról is) ezen törvény egészen mellőztetik, és annak ellenére leginkább tisztviselők és más honorationrok 200, 300 sőt 1000 holdnyi parasztbirtokot is szereznek ugyanazon egy községben, és ezt akadályozni senkinek sem jut eszébe, sőt a megyei főnökségek (Kreisamtok) az ily nagyobb vételeknél előforduló elválasztását a külsőségnek, a paraszt kezében maradó belső illetménytől, minden nehézség nélkül megengedik, holott tudunkra ezen törvényes rendelkezés eddigelő sem külön, sem az 1853 március 2-ről kelt császári patenssel el nem töröltetett, — mellözve azon potom árát, melyen az ily vételek rendesen történnek és mely által az eladó tökéletesen tönkre tétetik, és proletárrá válik, — szükségesnek véltük a fennálló törvény tiszteletben tartásának szempontjából a közönseget és hatóságokat ezen törvényes rendelkezésre s azzali visszaélésre figyelmeztetni.

Stokinger-Nóric.

Régi levéltárca.

(Közli Szilágyi Sándor.)

Kazinczy Ferenc levele báró Vay tábornokhoz.

Kazinczy Ferenc levelei nevezetes adatokat szolgáltatnak korához, úgy hiszem, hogy e szempontból is kedves dolgot teszek, a lapok olvasóival közölve a nagy irodalmi reformatornak alábbi sorait, melyeket velem egy igen kedves tanítványom, Bessenyei Ferenc közölt.

Méltóságos Báró Generalis úr,
nagy tiszteletű Uram!

Feleségem május 30-án engemet ismét egy fia atyjává teve, kit harmadnapra Antonin névre hagytam kereszteltetni. Méltóztassék a Méltóságos Generalis ő eránta is azon kegyességgel viseltetni, melyet szülei eránt minden alkalmatosságokban bizonyított. Két lányom van és két fiam. Azt ohajtanám, hogy számok se meg ne fogyjon sem többé ne szaporodjék. De semmit nem ohajtanék inkább, minthogy én magam is, az ő megbecsülhetlen anyjok is, addig élhetnénk, a' meddig nevelések életünket kívánja.

Ide zárom a' Somos hegyi pincze felől szolló tudósítást, a' mint azt az ugynevezett Vaterländische Blätterek kiadták. Ez magának Professor Rumi úrnak keze írása. Ő dolgozta a' tudósítást is. A szerént a' mint levelében nékem már régebben írt, ez ott sokáig hevert, míg lenyomtatott s rövidebben nyomtattott, mint írva volt.

Ide zárom Trattner Pesti könyvnyomtatónak jelentését és Bároczi munkájának kiadások eránt. Az ő nevében (a Bárocziét értem, nem a' Trattnerét) szollitok meg a' Mélt. Generalis baráti szívét, mely őtet annyira szerette, hogy nyomtatójának engedje azon szerencsét, hogy neve a' Praenumersok közt megjelenhessen. Trattnernek igyekezete segéltetik ugyan mindenfelől, kivált Erdélyben, de még is illő, hogy a' haza tisztelt férfiai a' Bároczy? megtiszteltézése eránt ne mutassanak indolentiát. Képét régen felküldötte Trattner Bécsbe, hogy ujra festetessék s John által Bároczihoz illően metszettsék. Én valami nagyot várok ezen szándékból s szeretném, ha Bároczy az Elysiumban megtudná, mit tettem érte halála után.

Életének leírásához hozzá kellene már fognom, de még mindég várom egy erre szükséges tudósításokat Erdélyből. Danczkai is megholt; megholt Bessenyei is, kit Bároczy, valamikor előhozottam neki, savanyu ábrázattal s elnémulva hallott nevezetnei; megholt Barcsai is, ki felől utolsó vélelétemkor azt mondotta, hogy forron szerette s szereti. — Ugy szolván maga marada a Méltos. Generalis, a' ki nékem felőle holmit mondhatna, s azért akarnám, hogy írva mondaná ezt nékem, mert én ezt a' nagybecsű levelet maradékim számára mint kincset fognam félretenni. — Nem olly véggel kérem Mélt. Generalis, hogy azt is elmoldjam a' könyv előtt

álló Biographiában, hanem hogy magam tudjam, — mi-ként jutott Bároczy a' Theosophiára? igaz-e, vagy én tévedek meg, (mert nékem úgy tetszik hogy úgy beszéllé maga) hogy ő I. Ferencznek előlülése alatt, Pozsonyban, bocsátott a' világ meglátásához. — S kiknek képeik függtek előszobájában, míg még a Gárdánál a végső két szobában lakott? Az egyik egy parókás öregecske német volt, a' másik valamely régi adeptus, fekete öltözetben. A jó öreg nekem az utóbbikról azt beszéllé, hogy az megholt testét öszve hagyta aprítani s bizonyos lóvbe tétette az aprított testet, hogy ismét életre jöhessen s életre jött volna, ha felesége az edényt hamarabb nem nyitotta volna meg kevés orával, mint hagyva volt.

Ezen Biographiában én nem csak az ő literatura érdemeit akarom fejtegetni, hogy tudniillik ő volt, a' ki a' gróf Teleki Jósefek lourd stílusát a francia izlésű könnyűség által félre tolá, s a stylisticai. orthodoxia helyébe kényességet s kellemet hozza be, hanem hazafiui érdemeit is hogy ő Teleki Sámuellel, Pásztorval, Űrményivel, Referend. Csereivel öszvefüggésben volt Széchényi által arra hivatott, hogy midőn a praemium kiosztatott a magyar nyelven írt Psychológiáért, ő tartson beszédet. — Hogy munkám csonka ne legyen s Bároczy a maga fényében ragyoghasson, küldjön nékem a' Mélt. generalis e végre írott jegyzéseket, ezt kérem alázatosan.

A méltos. Generalisné kezeit alázatos tisztelettel csokolom s magamat s feleségemet s gyermekeimet megbecsülhetetlen kegyességeikbe ajánlom s maradok alázatos hív tisztelettel

A méltos. Generalisnak alázatos szolgálja
Széphalom Jun. 7. d. 1813.

Kazinczy Ferencz.

Vázlatok a szerb irodalom történetéből.

Dr. Szubotics János, ki magának a szerb irodalom körül sok érdemet vivott ki, a szerb literaturának történelmét igen helyesen három szakaszra osztja fel; az első szakasz magában foglalja a kézirati irodalom korszakát a XII. századtól kezdve egészen a XV. századig. — A szerbek kézirati-irodalmuk meglehetősen gazdag, s még gazdagabb is leend, ha majd a bosnyák, albaniai s a bolgár kolostorok levéltárai a buvárló szerb írók előtt megnyitattak. Kétséget nem szenved, hogy a szerb kéziratok legnagyobb része a törökök által elkövetett pusztítások következtében veszendőbe ment. A fönmaradt kéziratok közt legtöbb figyelmet érdemel »Dusán cárnak törvénykönyve«, mely több XIV. és XVII. századbeli másolatban található. Legjelesebb történelmi emlékeknek e következő kéziratok tekintendők, u. m. a Sz. Simon (a Nemanja családnak — mely hajdan Szerbia fölött uralkodott — alapítója,) életirása, melyet az ő tulajdon fia, Szent Sebök, Szerbia érseke szerzett és szerkesztett; ugy

szintén a Domecian által (1264. évben) szerkesztett Szt. Simon és Sebök története. Safárik erről a kéziratról azt mondja, hogy ez az összes régiebb szláv irodalmának fődíszei közé tartozik. Említést érdemel továbbá a négy király (m. Uros, Dragutin, Milutin s III. Uros) története Dániel érsektől, nem különben a Zamblak Gergely által írott III. Uros életirása. Szerbiának elfoglalása a törökök által, véget vetett a szerb irodalom ezen korszakának.

A szerb irodalom történelmének második szakasza magában foglalja a ragusai (dubrovniki) köztársaság irodalmát, mely a XV. századtól kezdve a XVII. századig terjed. Valamint a szerb nép szabadsága, úgy annak irodalma is a kicsiny, de eszes s szerencsés dubrovniki köztársaság falai közé menekült. Az ezen időszakban föltalált könyvnyomda s az ez által előidézett szabadabb szellemi forgalom nagy segédelmül szolgált kifejlésztésére. A szerb műköltészet, melynek legnagyobb mestere s képviselője a halhatatlan „Osman“ szerzője: Gundulics Iván (1620 év), ezen korszakban érte el a művészeti tökély eddig legmagasb fokát, nemzetbéliei közt. A törökök előnyomulása az adriai tenger felé egy részről, más részről pedig a velenceiek közeledése, veszélyes megszorulásba hozták a kis szerb köztársaságot és az erre bekövetkezett fegyverrobaj elnémitá a szerb muzsát.

Ezen korszak legjelesebb írói a következők voltak:

Drzsits György, született 1450-ik év körül. Szerzetes volt, írt egy drámát, egy költeményt a tisztaságról s több szerelmi és erkölcsi dalokat.

Lucics Hanibal, hvari patricius, írt 1495—1525 körül. Fia Antal 1556. évben először adta ki műveit, u. m. Szerelmi dalait, egy „Rabnő“ című drámát és vegyes dalait.

Hektorevics Péter, szül. 1487. egy régi hvari nemes családból. Meghalt 1572. Egy nagy „halászat“ című költeményt s több levelet írt, melyek először Velencében (1556) s utoljára Zarában (1846) adták ki.

Vetranics Csavcsics Mór, született 1482-ben, szt.-benedek rendi szerzetes lévén; életének legnagyobb részét mint remete egy kis, Sz. András után elnevezett szigeten töltötte. Élt 120 évig. Hátrahagyott 6 könyv vegyes, s két nagyobb költeményt, melyek „utazó“ és „remete“ cím alatt ismeretesek; azon fölül három ájtatos drámát, s a „Hekuba“ fordítását görögből.

Gocsetits (Gozze) István, írt 1525 körül. Tőle származik a „Dervischiada“ című vig költemény.

Csubranovics András, élt a XVI. század elején, aranyműves volt, és írt egy költeményt melyet „Jedzsupkának“ nevezett s több más kisebb dalt. Művei Velencében láttak először napvilágot 1559-ben.

Naljeskovics Miklós, szül. a XVI. század kezdetén, meghalt 1583. kereskedéssel foglalkozott. Következő műveket hagyott hátra: 1. Vegyes költemé-

nyek; 2. Szerelmi dalok; 3. Ájtatosság dalai; 3. Dalok az álarczkodásról; 4. hét komédiát.

Szavin Bobali Missetics, patricius, született 1530. meghalt 1585-ben; írt olasz nyelven több satyrát, szerb nyelven pedig számos kisebb költeményt, melyek eddig még nem adták ki.

Bunics Babulinovics Mihály, ragusai patricius, meghalt 1590: írt latin, olasz és szerb költeményeket. Hátrahagyott munkái közt említést érdemelnek: „Jokasta“ görögből szerb nyelvre történt fordítása s 30 szerelmi dala.

Ranyina Dinko (Döme), szül. 1536. Életének még 20 évét sem érte még el, midőn már egy költő hírével dicsekedhetett; Florenchen tartzkodván egy ideig, Cosmos toskanai nagyherceg által kegyes fogadtatásban részesült s Sz.-István rendjével megtiszteltetett. Olasz-honból visszatérve Ragusába, itt hétszer meg volt bízva a köztársaság főnökségével. Meghalt 1607-dik évben. Tőle bir a szerb irodalom számos kisebb gyönyörű költeményeken kívül — melyek utoljára 1850-ik évben Zágrábban adták ki — még több sikerült fordítást, Tibullus, Propercius s Marcialistól, továbbá fordításokat Philemontól s Moshból.

Zlatarics Döme, a paduai archi-gymnasium rektora, (szül. 1556) ki — miként a neki emelt emlékszobron olvashatni — suo splendore ac vigilantia gradum Rectoratus pene dirutum pristino honori restituit. Hátrahagyott munkái közül, melyeket halála után (1607) testvére Mihály összeszedett s kiadott, ezek a nevezetesebbek; 1. Piramus és Tisbe szerelme görögből, 2. Sophokles „Electra“-jának, s 3. Tasso „Aminta“-jának fordítása; 4. több halotti beszéd.

M.... Iván.

Levelezések.

Tiszavidék. február 9-én. T. szerkesztő ur! Nem tudom mily szemmel fogadja e becses lapjába kívánczó farsangi csevegésemét; de legalább a kísérletet megteszem. A kedvtöltések edénye majd hét hetet nyert azidén a nagylelkű naptárkészítőktől; gondolom bőven kitombolhatja magát s untig belefáradhat a dözsölésbe, a ki reá képesítve van. Hozzá is fogtak a földi boldogság hívei azonnal, mihelyt a vizkereszt felavatta bohókás farsangjokat s úgy belebódult egy némely bútalan ifju kedély kedvcsapongásaiba, hogy talán nem is áll ki belőle, míg a hamvazási memento morit nem hallja az eltemetett Carnevale sirja fölé hangzani. „Ugyan ki ne vigadna,“ mondják e boldogok, most midőn a nemzeti szellem dicső feltámadását ünnepelik széltében? Kazinczy bál, jótékony célok, akadémiai táncvigalom, nemzeti öltönyü, nemzeti jellemü dalidók itt is, ott is sat. Csak a lethargikus lelket nem villanyozhatja föl mindez. Ily farsangra nem emlékeznek még apáink sem; azért osztoznak ök is örömeinkben. Im a jó öregeket is körünkbe sodorja a varázshatalom.“

Még odáig nem fásultam meg, hogy egyáltalán ne hatna reám a romlatlan ifjuság kedélyes nyájassága. Tapasztalatgyűjtés végett is jó látni az üde élet mozgalmait, meg a ki nem kétségbeesett még legalább mások jó kedvükből meríthet derületet.

„Valóban itt nagy átalakulás történt, — mondá egy imént hazatért barátom B. — a vigadók nagy tömegét szemlélve s elragadtatva a nemzeti divat fényes jelenségein — hisz ez csupa megújulás. Őszi évszakban távoztam hazulról, de úgy érzem, valódi tavaszra jöttem meg. Mennyi ékes virág, s mily dús fölsarjadása a valódi törzsnek, az ősi gyökeres nemzetiségnek! A nagy nyelv-apostol tiszteletére rendezett százados ünnepély igazán tisztelőző ünnepély s engesztelő áldozat volt e honban. Ime mint változtatá meg e csüggedt nemzetet, mint varázslá vissza önértését, mint váltá vissza elidegenültségéből . . . !“ — Lehellen vala érdekelttség nélkül hallgatnom lelkes barátom ömledéseit, melyben egész környezetünk teljesen osztozott. „De i szállta meg önt“, monda B. midőn környezetünk gyérül, „hogyan oly közönyös nézi s hallja e fölvilványzó jelenségeket? Majdnem azon gyanúra bír részvéltensége, hogy mindez önre bántólag hat. Éj! még mindig a régi merengő kételkedő . . .“ „Nem tehetek róla, ha kevesebb vagyok az elragadtatások embere, s ha bennem a pillanat hatásait a múltak emlékei s a jövő sejtelmek mérséklék. Ön nem szokott hirtelen s kihallgatás nélkül elítélni, míg bővebben számolnák jelen élvezimről, higgye, hogy éppen nem vagyok érzékellen mind az iránt mi önt elbájolja. Vegyünk csak mindent lehetőleg szemügyre, s majd végül vessük egybe tapasztalatunk eredményét.“ Ugy lőn. A lélekbuvárnak bő alkalmat nyújt az indulatok oly élénken előtűkrözdése, minőt a fesztelen mulatságokban láthatni leginkább. Bár mint tartózkodnak is a vigadók sokszor a böjtiesképű gondolkodó előtt; de ily nagy vegyületben észrevétlenül szemlélhetni. — „Álljunk közelebb ama legválasztékosabb öltözetű egyénekhez.“ B—t nagy mérvben érdeklék a kiválólag ígérő alakok. „Szabadjon kegyedet szép nagyság egy franciára angazsiroznom,“ szóla a talpig hazafias öltönyű ifjú a fényes nemzeti divatba öntött leányhoz, ki e hódolatot, mint igen megszokott illetékét teljes önértéssel fogadta s betanult nyájassággal így válaszolt: „Megengedjen Herr von O. már a franciára angazsirozva vagyok.“ „Hát a csárdásra vagy kőrtáncra édes nagyság szabad előre kikérem?“ S a kézcsoközönnel kísért könyörgést szólatlan bölintás kegye méltányolta. „Kik ezek?“ kérdé B. „O. fűszerboltos segéd és D. cipész bájos leánya,“ mondá N. ur. Ezután a többi érdekes csoportokra fordult figyelmünk. De ki győzné ily dús vegyület részleteit s figyelmet kellő mozzanatait hamarjában ecsetelni? Hagyjuk e kiváltságot a divatlapoknak. Csak a végeredményt érintem. B. barátom még néhány jelenségnek közelebről szemlélése után mindinkább természetesen találta elfogulatlanságomat. S midőn külön voltunk így szóla: „Ígaza van önnek. A küllem gyakran kápráztató, a hirtelen neglepetés sokszor el-

ámit. Megvallom, kedves látvány a nemzeti szabású öltöny, de sok kívánni való van ahhoz még. Ha a beszéd a lélek nyilatkozata; úgy is sok cáfolatát tapasztaltam füleimmel annak, a mit láttam; ha nem az; úgy még többet láttam, mint a mennyit tapasztalni kívántam. — Szóval sem cáfolom biz én többé önnek állítását, hogy míg csupán divatcikk nemzeti öltözetünk, addig mérsékelhetjük a fölötti örömminket.“ „Aztán e pazar fény is a nemzetiség lényeges kelléke volna-e? — viszonzám. Akkor az elmerülésre sietés is lényeges tulajdonunk; mitől visszaborzadok. — Ki ne méltányolná a nemzeti közcélokra mulatást is, ha már éppen meg kell lenniök; de én úgy tudom, hogy azokban föjlemvonásul a takarékoságnak kell kitűnnie, főleg ez időhöz képest! A nemzeti eszmék bármelyikétől sem szakítható el a nemzetgazdasági elv . . . Hallotta ön a társalgás legkiválóbb tárgyait; a ruhák árával kérdést, az újabb szabások iránti tervezgetéseket; látta a tékozlásig áradó nyalánkságok tömegét, a vérrontó fűszeres italok özönét sat? Így mulattak-e apáink? — Hát ama tulságos udvarlások, nem faji hangzatu hizelgésformák, rangon tuli címezgetések, az az általán mutatkozó szenvedély, a valónál többnek látszani erőködés, az a kiskorú dolyföngés hiu külsőségekkel, csekélyes előnyökkel képzelt kiváltságokkal sat. bögyösködés ugyan mit tanusítanak?!

Ha ön mindezt erős színezésnek találja, keresse föl az illetőket magán köreikben, társalogjon velök meghitten és úgy hiszem meg lesz győződve, hogy bizony nagyon kevés hordja keblében azon eszményképet, melyet cégül visel. Világismerő ember létre a közelebbi vizsgálat által könnyen behat a külső jelenségek gyűpontjára, s megleli a megítélés kellő alapját. Gondolom némilek okadatoltam közönyös hangulatomat s ki-magyaráztam azon különösségemet; miért látok a nagy fényben igen nagy homályt; miért érzék tantaluszi böjtöt az özönlő bőség közepett, miért szorongást a legkiválóbb kedvkicsapongás közben. Ha ön ez érzékeny ábrándozást megmosolyogná is, — a történelem ama tanuságát csak nem kacagja ki könnyelműen, mely szerint fajunknak legvigalmasabb önfeledései, legpazérrabb kedvtöltései a legborusabb alkonyatokat előzték meg. Vagy sorsunkká vált a vulkán fölött derülten táncolni?

Azonban ne hogy elkomorítsam, fogadja jobbjomat, hogy legközelebbi napokban részeltetem oly társas élvékben, melyek mindkettőnk fölebb hangolnak. Őseink szelleme nem veszett ki, sőt igen is megindult ujra föltámadni, csak hogy az szerényebb jelenségekben tapasztalható.

Pár nap mulva egy igen tisztelt házikörben láttuk megvalósultan az igazán nemzeti zamatú kedvtöltés példányát. Bármily kedvem telnék leírásában, inkább csak sejtetem azt. Nem külföldre irok, azért ejtettem több szót az árnyoldalról. Csak annyit érintek, hogy emitt nem voltak Nagysámék, de volt igazi szellem-rokonság; nem hangzottak föllengős szavak, cifra bókok, de szívből folyt a nyájas szívélyesség; nem volt

pazar bőség, de volt teljes elégtelenség, a legnemesebb élvben közrészvét. — Igazi agapé volt ez. Többet hallottunk a nagy nyelvemester szelleméről, mint a Kazinczy mentékről s Kazinczy borrhól; habár a külsőség sem állt ellentétben a belsővel, csakhogy, mint legjobban illik, nemes egyszerűségben lépett föl a kedves nemzeti öltöny. — No ez már kedélyünep volt, mondá B. hő kézzorítással; Soha sem feledem el. De ihletes tekintetével sokkal többet mondott; mit a szó nem bír meg.

Ez volt a borura derü.

Mondjam-e még mindehöz, hogy biz én sajátlag éppen nem ezt az egy pár vigalmat akartam közzétenni, vagy csupán egyéni érzeményeimnek kifolyást nyitni a sik közre, hanem ezennel is szót adni ama komolyabb érületnek, mely hála az égnek naponkint számosab keblében fejtekezik s szilárdul, sürgetve, hogy midőn a divatnak rabszolgasága alatt reánk aggatott idegen foszlányokat ledobáljuk: egyszerűsmind a keblünkbe szállásolt elfajító szokásokból, fonák erkölcsök- s érzelmek-, vészes indulatok- s szenvedélyekből s ezeket képviselő ferde beszédmodorokból is tisztítkozzunk ki; ha igazán megújhodni, vagy is jobb elődeink szellemében újjá születni óhajtunk. — Ne bohóckodjunk komoly ügyekkel s ne ámítsuk önmagunkat gyermekjátékokkal.

E kérdésre: mire van jelenben leginkább szükségünk? Száz közöl talán tiz sem felel mást, mint: hogy pénzre; habár ennek valódi használatát még vajmi kevesen tudják. Hisz azóta szóratik az gondatlanabbul ki, mióta legsűrűbben hangzik az annak szüke miatti panasz. Könnyen megszámithatók, kik azt mondják, hogy észre, még könnyebben, kik azt vallják, hogy önmagunkhoz illő ép jellemre, tiszta öntudatra van főleg szükségünk. Mégis nyíltan bevallom, e kevesekkel tartok, s bizony nagyobb mértékben csodálkozom a nem ezt hívőkön, mint azok e különönek vélt elven. Minden más kárunk pótolhatóbb, mint a mely mivoltunkban, lényegünkben ejtetik. Ha mi lelket cseréltünk idegenekkel; magunkból fordultunk ki, lényünket száműztük magunkból. S ezt kacagányos apáink párducos öltönei sem hazudhatják belénk vissza egykönnyen. Öseink iránti kegyelettel ohajtom, hogy a nemzeti szabással könnyelmű játékot ne üzzünk, hanem arra méltó kebelt földjünk a nemes öltözékkel. Legyen ennek hű tanuja nyelvünk is, melynek gyökere kell hogy a szivben legyen. A romlatlan érzést méltán bántja a tapasztalat, midőn csupán a szeszélyes divat játékaul látja föl-

vétetni nemzeti öltözeteinket s ebben szintugy mint a korcs divatban versenyezni szemléli a tékozló szenvedélyt, a kába fényüzeést. Mi hasznunk abból, ha az elfajult hajlamok csupán külalakot váltanak? Mi sikert hozhat a megrögzött hivalkodás ámitó majmolása? Súlyos napjainkban hatályos, szilárd jellemeknek fejlesztése kiváló feladatunk. Hol a tulfeszített igények, jogtalan követelések kirívólag jelenkeznek; ott a hazafiui kötelességekről való tiszta fogalmak annál gyéribben mutatkoznak. S ez nagy, igen nagy baj. Sok jelentéktelen csekélységnek veszi a címekekkel való szertelen visszaélést, gondolván a verba valent usu szerint, hogy az nagyon közönyös dolog; de bármint ítéljen bárki más, figyelmet keltő körjelül nézem azt is. A társadalmi állások s méltó rangok tiszteletben tartását hagyományos címszavaink tanusítják. Kár azokban bitorkodni. Ha jól tudom a Honderü kezdte a nagyságolást szeltében, mert a fensőbb körökbe kívánt benyitni. Nyomában divatlapjaink bevitték már azt az iparos műhelyekbe is. Nem egy példát mondhatnék arra, hogy a hajdani alispánnék címére már orrukat fintorgatják, az azokhoz képest igen alanti helyzetü asszonyságok. *)

Ugy hiszem üdvös lenne a cimosztogatás eszméjét komolyan toll alá venni s egyuttal a társalgási nyelv fölött is egy kis szemlét tartani. — Társas életünk számos szemet szuró kinövései csatlakoznak csak e szertelenséghez is. Az irodalomnak jelentékeny feladata a fölött örködni. Ezuttal nem terhelem többel igen becses lapjait, habár azon hit támogat, miszerint nem éppen esetékes ponthoz nyultam. Ha csakugyan szándékunk valahára a Klugheit-ot meghonosítani, mire nemzetünk Szokratesze — a nagy Széchényi — 1842-ki akadémiai beszédében oly joslói célzással inte: ugy a köztünk divó s nem kis mérvben kicsinyítő idétlenségekből még igen sokat ki kell küszöbölünk. Nem elég, hogy az eszély s ildom szavakkal szótárunkat szaporítottuk. — Az okosság szót igen nagy bölcselemmel használták öseink a prudentia s Klugheit kifejezésére. Szerintök okosan tenni: okoszerűleg elégséges ok alapján tenni. Vajha ez eszmét minél világosabban megértsük s valósítsuk. Alig volt ez valaha szükségesebb mint a megpróbáltatások súlyos napjaiban. Az ég legfényesebb sugarai derítsék fel lelkeinket!

Árpádfi Géza.

*) Nagyságosoknak címeztettek azelőtt az erdélyi uralkodó fejedelmek; a bajor stb. hercegek, a nádor, bibornokok, stb. (Szerk.)

T Á R C A.

Egy bokor két virága.

(Történeti beszély.)

Ita Remellay Gusztáv.

I.

Omár bég hárcme.

Gróf Salm Miklós I. Ferdinand fővezére, a Nógrad bércei közt eredő Zagyvát, mely Szolnok fölött szakad a Ti-

szába, két ágra osztatván el, ezáltal szigetté lón a terület, hol Szolnok vár feküdt.

Azon előszeretettel fogva, melylyel a törökök általjában viseltettek és viseltetnek maiglan is a virágok, és főleg a rózsák és tulipánok iránt, már az első szolnoki bég igen szép kertet hozott létre, ott hol ketté választott Salm által a Zagyva.

Ezen kert már az ő idejében igen szép volt, de még szebbé alakítatott át, a későbbi várparancsnok, nevezetesen

Mehmed bég által, ki egyiránt szeretvén a szép hölgyeket és szép virágokat, a legszebb hölgyeket gyűjtötte össze háremében, kertjében pedig meghonosította a három világgrész minden szép virágait, melyek tenyészthetők voltak hazánk ege alatt.

Szukása volt, hogy déltájban sajátkezüleg kötött gyönyörű bokrétát küldött a hölgynek, ki vel este a kert közepén emelkedő kiosk szönyegdús termében akart találkozni.

Sok élvdús estét töltött el e kioszkban, sok forró hölgycsókot kapott ott, de ott kapta a halál hideg csókját is, mert egy este, midőn éppen egy csudaszép hölgy első öleléseit reménylél élvezhetni, lepetett meg a budai főbasa csauza által, ki oly hideg vérrel, mintha azt beszélte volna, hogy ölesen le számára egy csirkét, tudatta véle, hogy a Stambulból érkezett parancs szerint, azért mivel rosszul ütött ki a harci kaland, melyet Békés megyébe tett, megfogja fojtani a kezében tartott selyem zsinorral.

Hiában szabadkozott volna a bég, — tudta, hogy ilyértés után nem lehetett kilátása a haláltól menekülésre, és így azon bámulatos resignációval, mely a mozlimeket jellemzi, csak arra kért időt, hogy rövid ima által ajánlhassa lelkét Allah és a proféta kegyelmébe.

A csauz sokkal vallásosabb, és áhitatosabb ember volt, mintsem hogy ellenezte volna ezt, helyet foglalt egy kereveten, és egész nyugalommal várt vagy egy negyedig.

Ekkor azt mondta Mehmed-bégnek, hogy elég hosszú ideig tartott már imája. Miután a halálra ítélt nyakába tévén a selyem zsinort, szépen megfojtotta a szegény béget, ki azon élvezetre a melyre számított gondolván vissza, utolsó percében azzal vigasztalta magát, hogy Mahomed édenében, minden reggel új ötszáz illetetlen szép hölgyet (mint a moslimnek nevezik húrít) fog elejbe vezetni egy angyal.

Nem boldog-e az, ki ily hittel hal meg, s nem lennének-e sokan moslimekké vén korukban, s nem óhajtanának-e mielőbb meghalni, ha ez való lenne?

De ez nem tartozván a dologhoz, lássuk mi történt Szolnok várban Mehmedbég halála után?

Az a mit ily esetekben a moslim törvény rendel: A legszebb hölgyet a csauz választotta ki magának, egy pedig a helybeli fődérvisé lett ki tetszése szerint elajándékozta vagy eladhatta. A többiek Budára szállítottak, hol kettőt a főbasa szemelt ki magának, egy a magyarországi fődőszedő (detterdáré), s ismét egy a mai császárfürdő közelében emelkedett Mustafa mecset melletti dervis főnöke lett; — a többiek pedig mint államharcosok elárvereztettek.

Mehmed béget a szolnoki várparancsnokságban Omár követte, ki előbb a széchenyi spahik agája, s mint ilyen az öszves nógrádi török lovasság vezére volt.

Omár bég Arabia ősz törzsei egyikéből származott, és midőn atyja Achmed emir által Stambulba a császári benső apródok közé küldetett, Esma Szultánina, Szoliman unokája, ki mióta özvegy volt, mindig éber figyelemmel kísérte a császári apródokat, azt nyilatkoztatta ki felőle, hogy soha sem látott még szebbarcu, lángolóbb tekintetű és delibb természetű ifjút a husz éves Omárnál.

A magyar közönség általjában bal fogalommal bír a moslimekre nézve, mert azt hiszi felőlük, hogy azok általjában miveletlen és tudományos képzettség nélküli emberek voltak. Ez pedig csak a tömegekre nézve állt, míg ellenkezőleg ama nagy gondnál fogva, melyet a hódító Szoliman a nevelő intézetekre fordított, s azon nagylelkű és bőkezű pártolás következtében, melyben a tudósokat, és — mint maga is költő — a költőket részesítette, uralkodása egész ideje alatt a legvirágzóbb állapotban volt a török tudományosság és költészet, melynek kertében oly dúsan termettek az eszmék virágai, hogy Szoliman uralkodása ideje alatt több mint négyszáz moslim pengette a lantot, kik közül többen valódi költői becsessel bíró szerelmi verseket, románcokat, egélyi képzeteket, sőt eposzerű költeményeket is hagytak.

Omár, ki már hazájában kitünő nevelésben részesült, azon néhány év alatt, melyet a császári apródok közt töltött igen kitünő miveltiségre tőn szert, és már honn nagy előszertettel viseltetvén a költészet iránt, Stambulban szerzett szép és képdús költeményei által csakhamar magára vonta az idősebb költők figyelmét, és később a legjelesebb ifju lantosok közt ünnepeltetvén, azután is, hogy a harci pályára lépett, folyvást igen szép sikerrel áldozott a lyra muzsájának.

Miután hazánkba jött, a magyarországi törökök fajuk legjelesebb egyéniségei közé számították, s különösen kegyelte Kalajlikozli Ali a budai főbasa, ki a legjelesebb moslim költők közt tündöklék; s azért mert legtöbb versei a rózsákat éneklék meg, s ott hol később eltemettetett (a császárfürdő közelében lévő dombon) gyönyörű rózsakertet hozott létre*) Gül Babának mi rózsák atyját tesz, neveztetett el.

Az ő pártolása által lett huszanhat éves korában szolnoki bég a szép arcu és széplelkű Omár, ki szintén kitünő gondot fordított a zagyva parti kertre, s estét rendszeren a már említett kioszkban szokta eltölteni.

Ott heverészett egy kellemes nyári estén is, a perzsiai szönyeggel bevont pamtagon, és hasonló helyzetben társalgott vele legkedvesebb barátja Szokoli Mustafa (a későbbi budai főbasa) ki csak néhány nap érkezett meg Stambulból, hogy átvegye az esztergomi jancsárság vezérségét.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— A „Magyar Néplap“ politikai napilappá alakul át, és Werfer Károly derék vállalkozónk kiadásában március elsejétől fogva „Pesti Hírnök“ cím alatt jelenik meg, Dr. Szabó Alajos szerkesztése mellett.

— Időszaki sajtónk kedvező emelkedéséről tanusít az is, hogy szintén március elejétől fogva „Uj Idő“ című hetilap fog kiadatni, melynek programját lapunk mult számával küldözgettük szét. Ajánljuk a közönség figyelmébe, minthogy sok rokonságot találunk benne saját programmunkkal. Az új hetilap szerkesztője és kiadója Szini Károly, ki nem rég a Nép Újságát szerkeszté.

— A Nagy-Becskerekén f. hó 6-án tartandó volt Kazinczy-bál, melyről lapunk mult számában említést tevének, távirati tudósítás szerint, f. hó 4-én hatóságilag betiltatott.

— Remellay egy „Ősnéink befolyása honunk multjára“ című regényes kronika modoru történelmet fog kiadni a hölgyek számára. Szintén ő, hercegprimás és bibornok kegyes engedélye következtében, ő eminentiája ötven éves ünnepélye emlékére, történeti könyvtárt fog megindítani, melynek célja hazánk egész történetét elbeszélések modorában előadni. A primás ő eminentiájának ajánló munka kiadására, a vidéki kiadók egyik legjelesbike, és áldozatkész Burger Zsigmond, szegedi nyomdász vállalta magára. Az első kötet tartalma: „Szent István, első király“ és megjelenik husvétkor; a második „Szent Lászlóról“ szólván — pünkösdkor.

— Remellay G. munkatársunk mult hó 19-én a komló-kertben több szerb és oláhnak társaságában, bizonyos toasztot iván, ezért két hétre bezáratott.

— (Béla király névtelen jegyzője.) Gyermekekora óta ismeri minden iskolába járt magyar ember az „Ano-

*) A mecsethez, hol elvao temetve, maiglan is mindenfelől, hol a koránba hisznek, érkeznek zarándokok, mivel a szent hitben meghalt Ali az Islam legkitünőbb egyéniségei közé soroztaták. Az, ki sirjához zarándokol, jogot kap a Hadszi címmel élni, — mert sirja a mahomedán szent helyek közé számítottatik.

nymus Belae Regis Notarius“ nevezet. Ez hazai történet-irodalmunk nemcsak legrégebb forrása: de igen érdekesen valódi magyar lélekkel irt munka, melyet Béla király jegyzője hagyott hátra a késő utókornak. Nemzetünk ős idejét s ez országban első viselt dolgait regéli el egyszerűen, valódi hazafui melegséggel. Ki ne szeretné ezt hallgatni az eredeti előadás után? A latin nyelven irt munka ugyan a mult század végén már kétféle magyar fordításban jelent meg, de ezek részint elavultak, részint ritkává váltak, s nyelvünk mai haladása most már más fordítást igényel. Köszönettel tartozunk annál fogva Szabó Károlynak, jeles történetbuvarunknak s az erdélyi muzeum közelebb megválasztott könyvtárnokának, hogy sokévi munkásságának eredményét, Béla király jegyzője krónikájának szabatos fordítását, bő magyarázatok és jegyzetek kíséretében végre világ elé bocsátotta. A jegyzetek igen tanulságosak és szellemusak, s olyan munkává teszük e könyvet is, melynek szintén ott kellene lenni minden magyar ember könyvtárában. A művet igen díszesen állította ki kiadója Ráth Mór. Ara 1 ft. (Vas. U.)

— Van egy ország Europa kellő közepén, melynek lakosai azon kiváltságot bitorolják, hogy ők más nemzetek civilisatorai. Ezen országban, melynek legmiveltebb városaiban azon kórság divatozott hosszabb ideig, hogy az asszonyok kontjait orul levágták; hol a hölgyek ruháit később kénsavanyval leöntötték, nem rég oly jelenet történt, mely az említettéket még jóval felül mulja. Boroszlóban történt, hogy egy tisztességes hölgy déli időben a zárdautcaban menvén, egy suhanc az ő lotyójával neki utját elállta. A suhanc erősen megragadván a hölgyet, erőszakkal nyitotta meg annak száját: a lotyó pedig azalatt — szája köpött a szerencsétlen hölgynek. Képzelmehi a szegény hölgy kinjait és borzadályát; de kérdjük, mire valók ezen civilizált országban a férfiak? Ezen gyalázatos tett tanui elég gyávák voltak azt büntetlenül elnézni.

Khern Eduárd előfizetést hirdet „Háromszék“ című szépirodalmi naptárra 1851-re. A naptár f. e. junius végén jelenik meg, előfizetési ára 80 kr., bolti ára 1 ft. 5 kr. leendő. Örülünk ezen vállalatnak, mert új tanujelül szolgál a kiadó ur azon méltánylandó igyekezetének, hogy irodalmunknak szolgáljon, és mert a magyar naptárak Erdélyben úgy sem igen sürűek lévén, kedves jelenség, hogy testvérhazánk Brassóbul vesz ilyen adalékot. Reményljük egyébaránt, hogy ezen naptárt éppen erdélyi jellege teendi kedvessé és kapossá.

Temesvári újdonságok.

* Sokcsevics báró kormányzó ur ő excellentiájának termeiben, vasárnap, az az f. hó 12-én fényes táncestély tartott; miután erre a meghívás először február 6-ára, 2-szor 8-ára történt, és mindannyiszor elhalasztatott, egyszer Stephanie badeni nagyhercegnő, utóbb Csajághy csanádi püspök bekövetkezett halála miatt. A polgári rendből is számosan voltak hivatalosok ezen bála.

* A gazdasági egyesület f. hó 6-ára közgyűlést hívott össze, melyben a társaság további fennmaradása vagy feloszlata végérvényesen lett volna elhatározandó. A közgyűlésben még a választmány sem volt teljes számú, és más egyleti tag csupán csak 4 volt jelen. E szerint az indítványba hozott feloszlata közakarattal ment volna végzésbe, most másod izben is, de a gyűlés egy magas állású férfi által figyelmeztetvén, miszerint ő excellentiája a kormányzó ur ezen együletet különös kegyében kívánja részeltetni, kilátásba helyeztetett, hogy a különben bizonyosan megbukó társaság ezen hatalmas befolyás következtében még megmenthető. — Ennél fogva minden az egylet hová csatlakozása, vagy elgyonmaradványa hová fordítására vonatkozó indítványok elhangozván, abban történt megállapodás, hogy az érintett magas kegyelmi befolyást megköszönvén a társaság fennmaradhatása csak a pünkösdvásári rendes közgyűlés alkalmával hozassék ismét tárgyalás alá.

Gyászhir. A csanádi székesegyházi Káptalan keseredett szívvel jelenti ezen megye forrón szeretett Főpásztorának Méltóságos és Főtisztelendő Csajághy Sándor, csanádi Megyéspüspök s Hittudornak gyászos halálát; kit életének 50-ik évében a haldoklók szentségének felvétele után, mai napon délutáni 1 óraker az égnek Ura a mulandóságából magához szőlte. Az üdvözültek tetemei folyó hó 10-én reggeli 9 óraker — a helybeli székesegyházban tartandó engesztelő szentmicei gyászszertartá ok végeztével — a templomi sirboltban fognak örök nyugalomra tétetni. — Az ünnepeyes engesztelő szentmise-áldozat pedig a többi szokásos szertartásokkal jövő március hó 7-én szintén a székesegyházban fog a Mindenhatóknak bemutatatni. Az elárvult megyének érdemekkel tündöklő felejthetlen Főpásztor mindenkinék kegyeletteljes emlékébe s buzgó imaiba ajánltatik. Temesvárott február 7-én 1860.

* Miként a fenebbi jelentés mondja, a csanádi püspök Csajághy Sándor temetkezése pénteken, reggeli 9 óraker ment végbe; az iskolai fiatalság, a hatóságok és nagyszámu gyászolók kíséretében, kik közül különösen a temesvári g. n. e. és a lugosi gör. egyesült püspököt, továbbá a kormányzó ur ő excellentiáját az összes tábornoki karral említjük. A gyászszertartás emelésére a vidéki plébánusok és esperesek közül számosan jelentek meg. — Csajághy Sándor született 1810 april 6-án Bács mezővárosban. 1836-ban Baján mint magyar káplán tett segédlelkési szolgálatot, s innét a pesti központi papnöveldebe tanulmányi felügyelőül lön kinevezve. 1850-ben lett valóságos kanonokká; 1851 april 15-én a csanádi püspökségre emeltetett. Utolsó egyházi szónoklatát f. hó 2-án tartotta a székesegyházban, és pedig a pápa ő szentségének encyclicája mellett. Ugy látszik, hogy a külömben is sokat gyengélkedő főpásztor az nap physikai erejét tul becsülte, mert ezen pillanattól fogva egészségi állapota aggasztó fordulatot vett. Béke hamvaira!

* Valaki egy Temesvárott alakítandó új biztosító társaság eszméjét pendíté meg. Csakugyan találkozott is egy pár tekintélyesebb kereskedő, ki e kérdést tanácskozás alá vette, de eredményre nem tudott jutni. Valóban nem csudálkozhatunk eléggé, miként remélheti olys valaki, ki a viszonyok csak némi ismeretével bír is, azt, hogy társulatot alakítsunk, melynek legalább egy millió pftnyi alaptökére volna szüksége, és melynek életbe léptetésére éppen semmi égető szükség nem forog fenn. A tervezők csakhamar megértették hanyadán vannak. A földbirtok és tőkek férfiai határozottan vonakodtak ezen új biztosító társulat alapítói sorába lépni, a finaciális és politikai kérdésen kívül azért is, mert későbbeknek nyilatkoztak, hogy az Első magyar biztosító társaság érdekeit előmozdítsák.

* Az igazságszolgáltatás legszigorubb nemének folyó hó 10-én saját városunk szolgált színhelyül. Négy egyén arról vádoltatván, hogy egy utastól fenyegetéssel és erőszakkal 2 mérő kukoricát és egy új forintot elvettek, rögtönbírószág elé állitatott, mely is az említett napon kettőt közülök a rendes törvényszékhez utasított, kettőt pedig, t. i. Josim U... és Simeon D... unipi és ujlaki lakosokat halálra ítelt, mely ítélet rajtuk kötéllé végre is hajtattott ugyan az napon, délutáni 4 óraker. Szomorodott lélekkel, kell azt emlitenünk, hogy ezen spectaculumra sok ezer ember tolult a vesztőhelyre, és hogy az elláthatlan csoportozatban nemünk gyenge és szebb része igen nagyon volt képviselve.

* Derék takarékpénztárunk vasárnapon tartott közgyűlésében a magyar akademiának 1000 pengő forintot szavazott, mely öszvegnek fele a palotának, fele az alaptökének jusson. Ezenkívül egy Temesvárott felállítandó főrealiskola számára is 1000 forintot ajándékozott ismét.

* Színházunkban f. hó 7-én a „Hugenották“-at harmadszor adták, 9-én Jekelfalusy ur javára a „Zsidóhölgy“-et. Mindkét izben Kaiser-Ernstné asszonyság és Jekelfalusy ur nagy tetszésben részesültek, és a fölvonások után

3—4-szer tapsoltattak ki, Mellettük még Reichmann ur (Marcel és comtur) említendő. Szombaton 11-én „Esmeralda“ című ballet adatott Aranyváry Emilia k. a. es Montello Luigi részvéte mellett. Ez előadásról nagy satyrát lehetne írni, miként az előadás is satyra volt minden balletre, de hallgatunk azon reményben, hogy a szerelmes ördög inkább fogja kitüntetni magát.

* Hetivásári árak febr. 10-én Buza legjobb 4 ft. 50 kr., középszerű 4 ft. 35 kr., legcsekélyebb 4 ft. 10 kr. — Kétszeres 3 ft. 50 kr. — Rozs 3 ft. — Arpa 2 ft. 5 Zab 1 ft. 60 kr. — Tengeri 2 ft. 83 kr. mérőnkint. — Széna 2 ft. 83 kr., Szalma 1 ft. 20 kr. mázsánként a. é.

A „Delejtű“ szerkesztőségénél következő adakozások történtek a magyar akademia palotájára. *)

	ft.	kr.		ft.	kr.
Haky Dániel	2	—	Áttétel	296	—
Mokry Endre	2	—	Schlier János, földbir-		
Szalay Károly	2	—	tokos Marienfelden . . .	2	—
Weiskopf Hugo	2	—	Bulin J., urod. tisztartó		
A katolikus legény-			Szajánon	20	—
egylet gyűjteménye . . .	10	—	Némelh P., jegyz. Szaj.	1	—
Polacsek I. könyvárus	5	—	Klapka A., jegyzői-se-		
A temesvári könyv-			géd Szajánba	1	—
kötőcéh	5	—	Ikotits I., mérnök Zentán	2	—
Reisz Károly	2	—	Kovács J. szajáni pléb.	2	—
Schulhof J. Dettán	10	—	Uj-Becséről:		
Stvrteczky J., pléb. h.			Egy névtelen	20	—
Rafnikon	5	—	Ledniczky István	5	—
Popovits N.	5	—	Bizek János	15	—
Névtelen	10	—	Seunig Lajos	5	—
Névtelen	2	—	Bizek Ferenc	15	—
Fischer István	5	—	Reiser L. (kötelezvényb.)	200	—
Schäfer A, Réthátról . . .	5	—	Kraskovics Ede	5	—
Herdt M. Keresztéről . . .	5	—	Képesy József	5	—
Rác J., Majlátfalváról . . .	3	—	Staidovar Lajos	2	—
Váradiai Baich Athanasz	50	—	Szeghő Attila	2	—
„ Baich Athanasz	20	—	Kutányi Ignác	2	—
Báró Nikolits János	100	—	Mihalich György	1	—
Báró Nikolits Milos	20	—	Bizek Jenő	1	—
Schevits János	10	—	Nagy-Kikindáról:		
Dörner Mih. kereskedő			Gödl K. ügyvéd	20	—
Marienfelden	10	—	Hencz Károly	2	—
Kalész J. jegyző Ma-			Radonics, segéd-biztos . .	2	—
rienfelden	2	—	Stanojevics S., ügyvéd . .	2	—
Belgrader J., orvos Ma-			Komka A. Er. vendéglős . .	1	—
rienfelden	2	—	Tanázevits P., ügyvéd . .	2	—
Dörner Mihály földbir-			Heks S. F., vasp. pénzt. . .	2	—
tokos Marienfelden	2	—	Petrovits Ján., orvos . . .	1	—
Összesen	296	—	Összesen	634	—

*) Minthogy időközben nemcsak az akademia palotájára, hanem annak alaptökéjére is nyertünk adakozásokat, az utóbbiakat annak idején külön kívánjuk közzé tenni.

	ft.	kr.		ft.	kr.
Áttétel	634	—	Áttétel	672	5
Oesterreicher A., tanító . .	1	—	Büchelbauer P., szijgy . .	1	—
Fanny K., kereskedő	1	—	Karácsonyi M.; tiszt. titk. .	2	—
Zwekits Euthim, keresk. . .	1	—	Damjánovits T. keresk. . .	1	—
Wolsinger I., szállító	1	5	Stefánovits Sz.	2	—
Lederer L., orvos	1	—	Fanny Euthim	1	—
Komka S. Gy. keresk.	2	—	Krstonovits J., jegyző . . .	1	—
Bubalovits J., bir. segédt. . .	1	—	Stefánovits V., dijnok . . .	1	—
Veszelinovits M., haszonb. .	2	—	Petrovits Sz., kerületi		
Stánkovits G. ker. jegyző . .	1	—	gazd. igazgató	2	—
Lákovits S., ker. ellenőr . . .	2	—	Markovits Koszta, keresk. .	1	—
Joannovits M., k. tisztvis. . .	1	—	Volits S., ker. főnök	2	—
Stucz F., gyógyszer.	20	—	Vidak I., adóhivat. ellenőr .	2	—
Kelemen I., gyógyszer. . . .	2	—	Csokerlyán V., adószedő . .	1	—
Radák Gy. földbirt.	1	—	Raczkovits Kozma, cs. k.		
Hettvig Manó, keresk.	1	—	törvénysz. ülnök	5	—
Összesen	672	5	Összesen	694	5

Rác Athanasz Uj-Becséről adott egy aranyat.

A Delejtű 6-ik számában kimutatott 3678 80
kral s 1 arannyal és 1 tallérral 4372 85
két arany és egy tallér.

Igazítás.

A Delejtű 3. számában: Első lap 2. hasáb melképét helyett: melképér. 18. a jegyzetben: „atyjának“ után vesző. 19. lap, első hasáb, 36. sor: repentants helyett: repentants. 19 lap, 2. hasáb. 32. sor. majd nem helyett: majdnem. A Hetszemle 24. sorában, átszeli helyett: átszel. A szerkesztői távirtdában választást helyett: választat. A Delejtű 6-ik számában, 46. lap, első hasáb, 19. sor, merjük helyett: merünk. A 47. lapon Karner temetkezéséről szólván, hibásan mondtuk, hogy február 2-ka szombatra esett, csütörtök helyett.

Szerkesztői távirtda.

Pestre, Ledniczky M. urnak. A tavalyi előfizetés szerint önnek, s nmltgu gr. N. L. ur részére még f. c. junius végeig járna lapunk. Minthogy azonban legközelebb azon két címre ismét egész évi előfizetés történt, két felévi példányról, avagy azok árával rendelkezhet ön, a mire is tisztelettel kérjük.

Ungvárra, Nagyváradra, Brassóba, Kolozsvárra. Ottani tisztelt munkatársaink választást, illetőleg ígéretek teljesültét várjuk.

Bécsbe: Minden szerda lehetne elfogadási határidő. Sajnáljuk a hosszú hallgatást.

Zentára: A gazdasági cikkeket, ha jók, szívesen vesszük, mely esetben tisztelet-példánnyal is szolgálunk.

Pestre. S. István urnak. Az egykor ígért Zápolya-féle levelet szívesen vennők.

R. G. Pesten és K. E. Brassóban. Küldjön 500-at.

Réthátra. A vidéki híreknek szívesen engedünk tért. Több alkalommal nyilvánosan kértük fel a vidéki élet tanuit, és szükségéinek ismerőit, hogy lapunkat keressék föl a közérdekű kérdések vitatására, — és eléggé panaszkodtak már, hogy ez nem történik. Mintha valamennyi vidéki értelmiség karthausinak szegődött volna!

Kervei urnak. A folytatást még mindig nem kaphatnók-e? Rosz nap-tára lehet kedves barátom urannak.

K. Péter urnak Kolozsvár. Hogy miért nem küldtük ö excellentiájának lapunkat, azt szíveskedjék megtudni a Delejtű mult évi 51. számának nyílt levelezéséből. De most küldhetjük már.

Hisziasra. Nem létesülhetett még most, biztosítást kaptunk azonban, hogy két hét múlva történik, — de nem egészen négy ötöd részével.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

Előfizetési felhívás

„Válságos napok“

című regényre.

A regény, két nagy kötet, már sajtó alatt van, és f. é. aprilis elején okvetetlenül szét fog küldetni; az előfizetések tehát

legfőlegb március 15-ig váratnak. Előfizetési díj a szépen kiállítandó két kötetért, füzve, postai szétküldéssel: **2 ujforint**; bolti ára nagyobb leend. A tisztelt előfizetők névsorozata a műhöz csatoltatik. Gyűjtők tiz előfizető után tiszteletpéldányt nyernek. Az előfizetési leveleket ilyen cím alatt kérem beküldeni: Előfizetési pénz, Emilia „Válságos napok“ című regényére, Engel és Mandello nyomdatulajdonosokhoz Pesten.

EMILIA.